

RESUMS / ABSTRACTS

Intervenció a la torre de la Comare: Palau dels Centelles

JOSEP IVARS PÉREZ

Per la nombrosa documentació gràfica –plànols i fotos– existent, podem afirmar que el palau dels Centelles és el millor palau de transició del gòtic al renaixement existent a les terres valencianes. El llarg període d'abandonament, la venda parcial al principi del segle xx i la construcció d'habitatges sobre el seu solar, féu desaparèixer aquesta potent imatge urbana; però gran part de les restes arquitectòniques encara hi són. Entre 1997 i 1999 es redactà un projecte de “restauración de los restos arquitectónicos del Palau dels Centelles” i s'executaren les obres. La intervenció ve condicionada pel deficient estat i l'escassa superfície de l'edifici i per la necessitat de fer-lo visible i visitable.

Due to the enormous amount of existing graphic documentation –photographs and plans–, we can state that the Palace of Centelles is the best Gothic-to-Renaissance transition palace that there exists in Valencia. The long period of abandonment, the partial sale at the beginning of the 20th century and the construction of dwelling on their plot, caused the disappearance of such powerful urban image; however, big part of the architectural remains are still there. Between 1997 and 1999, a project about “restoration of the architectural remains of the Palace of Centelles” was written and the works were executed. Such intervention is conditioned by the poor state and the scant surface of the building as well as by the need to make it visible and visitable.

PARAULES CLAU: Oliva / Torre de la Comare / Palau dels Centelles / Castell de Santa Anna / Fortalesa de Murla / Fortalesa de Salses.

KEY WORDS: Oliva / Comare Tower / Palace of the Centelles / Saint Anna Castle / Murla Fortress / Salses Fortress.

El català a Sardenya a través de la documentació dels comtes d'Oliva (segles XVI-XVII) (2a part)

JOSEP SENDRA I MOLIÓ

Actualment, la llengua catalana es conserva només a la ciutat de l'Alguer, però durant la major part del període en què Sardenya va pertànyer a la Corona d'Aragó (1323-1713), fou utilitzada com a llengua oficial a tota l'illa, coexistint amb el llatí, amb el sard i, a partir del segle XVI, amb el castellà. L'autor analitza el català usat en la documentació que afecta els senyorius feudals que els comtes d'Oliva (i més tard els ducs de Gandia) posseïen a l'illa, i que foren anomenats "Estats d'Oliva". Partint d'una mostra de documents datats en diferents moments dels segles XVI i XVII i en diferents localitats d'aquells senyorius, l'autor estudia les característiques fonològiques, gramaticals i lèxiques, i les interferències del català amb les llengües en contacte, dins del context lingüístic de l'illa. En la segona part de l'article compara aquell antic català (avui desaparegut a quasi tota Sardenya) amb el seu únic representant actual, el dialecte alguerés, amb el qual manté nombrosos trets comuns, però també fortes diferències, degudes a les innovacions produïdes en l'alguerés amb el seu aïllament després de 1720, en què Sardenya passà al domini piemontès i quedà inserida en l'òrbita italiana.

Currently, the Catalan language is only preserved in the city of Alguer, but during most of the period when Sardinia belonged to the Aragon Crown (1323-1713), was used as an official language in the whole island, where coexisted with Latin, Sardinian, and, from the 16th century onwards, with Spanish. The author analyzes the Catalan used in the documents concerning the feudal domains which the Earls of Oliva (and later the Dukes of Gandia) owned in the island, the so-called "States of Oliva". From a sample of documents dated in different moments of the 16th and 17th centuries and in different locations belonging those domains, the author studies the phonological, grammatical and lexical features and the Catalan interferences with other languages, in the linguistic context of the island. In the second part of the article that old Catalan (today almost disappeared all over Sardinia) is compared to its unique current representative, the Alguer dialect, keeping both, many common features and significant differences as well, due to the innovations produced in the Alguer language as a result of its isolation after 1720, when Sardinia became part of Piedmont and was immersed in the Italian sphere of influence.

PARAULES CLAU: Sardenya / Llengua catalana / Llengua catalana a Sardenya / Alguerés / Llengua sarda / Sardismes en el català / Estats d'Oliva a Sardenya / Centelles, comtes d'Oliva / Borja, ducs de Gandia.

KEY WORDS: *Sardinia / Catalan language / Catalan language in Sardinia / Alguer language / Sardinian language / Sardinian words in Catalan / States of Oliva in Sardinia / Centelles, Earls of Oliva / Borja, Dukes of Gandia.*

L'enigma Sanxis Maians i dues concessions nobiliàries de la Casa d'Àustria

DOMÉNEC-XAVIER CANYAMÀS I VALLCANERA

En investigar l'origen del nom del carrer de Sanxis Maians, del qual hi havia dubtes sobre la seua procedència, descobrim que es correspon amb els cognoms d'una família de terratinents de classe alta. Els Sanxis Maians gaudien de propietats a Oliva heretades dels seus avantpassats, entre els quals trobem un il·lustre home d'estat: Luis Mayáns i Enríquez de Navarra. Aquesta família, formada per quatre germans, va mantenir relació amb la ciutat d'Oliva entre els segles XIX i XX. Un d'ells, Ana María, sol·licità en 1929 la rehabilitació del comtat de Maians, títol nobiliari de Castella atorgat a principis del segle XVIII a Lluís Maians i Pasqual, pertanyent a la família de l'erudit Gregori Maians. La concessió nobiliària la féu l'arxiduc Carles, pretendent a la Corona d'Espanya a la mort del rei Carles II. Però l'estudi sobre l'origen d'aquesta dignitat ens va revelar l'existència d'un altre comtat de Maians, el que fou concedit per l'emperadriu Maria Teresa d'Àustria a Francesc de Maians en 1754. Francesc de Maians fou un militar oliver que participà en la Guerra de Successió pel bàndol austriacista i que, en finalitzar la contesa, va ser detingut i encarcerat pel nou monarca, Felip V de Borbó. Després de patir una duríssima repressió que durà onze anys, Maians va ser alliberat en 1725 i s'exilià a Viena, on va rebre honors i distincions per part dels Habsburg.

Along with the investigation of the Sanxis Maians Street, about which origin doubts arose, we discover that it matched the surnames of a high-classed family. The Sanxis Maians enjoyed some properties in Oliva inherited from their ancestors, among which we find a distinguished statesman: Luis Mayáns I Enríquez de Navarra. This family, made up of four brothers, kept a relationship with the

city of Oliva between the XIX and the XX centuries. One of them, Ana María, requested the renovation of the Maians earldom, one of the noble titles of Castile awarded at the beginning of the XVIII c. to Lluís Maians I Pasqual, who belonged to the family of the Scholar Gregori Maians. The peerage was granted by the archduke Charles, pretender to the Spanish crown at the death of King Charles II. Nevertheless, research about such dignity revealed the existence of another Maians earldom, the one awarded by the empress Mª Teresa I of Austria to Francesc de Maians in 1754. Francesc de Maians was a soldier from Oliva who participated in the Succession War for the Austrian side and who was arrested when the countess finished and sent to prison by the new Monarch Philip V of Borbón. After suffering harsh repression that lasted for eleven years, Maians was set free in 1725 and went into exile to Vienna, where he was honored and distinguished by the Habsburgs.

PARAULES CLAU: Sanxis Maians / Comtat de Maians / Segle XVIII / Guerra de Successió / Arxiduc Carles / Lluís Maians i Pasqual / Francesc de Maians.

KEY WORDS: *Sanxis Maians / Maians earldom / XVIII c. / Succession War / Archduke Charles / Lluís Maians I Pasqual / Francesc de Maians.*

La casa del Marxucal d'Oliva: Projecte de restauració

GUILLERMO BARGUES GUZMÁN, MARÍA JOSÉ COMPANY IBÁÑEZ,
PEDRO DE LA PIEDRA CUBELLS, VICENTE GUILLEM BARBER,
ANNA LLECHES CARDONA I MARÍA AMPARO MORANT RAMIRO

L'article tracta sobre un projecte de restauració de la casa del Marxucal, construcció rural situada en el terme municipal d'Oliva. En ell es descriuen aspectes com la situació geogràfica i el context històric de la casa, s'hi fa un alçament planimètric de l'estat actual i una descripció detallada dels materials, de les tècniques constructives utilitzades i dels danys estructurals. A més, s'hi fa un recorregut per les diferents teories de la restauració d'alguns dels autors més destacats en aquest camp. També s'hi descriuen els criteris de projecte a seguir i s'hi fa una reconstrucció d'elements, una planimetria de projecte i de detalls constructius i una simulació d'alguns resultats de la intervenció. El projecte fou realitzat col·lectivament, durant el curs 2010-2011, per a l'assignatura de cinqué curs "Restauració Arquitectònica", impartida per la professora Ca-

mila Mileto, del departament de Composició Arquitectònica de la Universitat Politècnica de València.

The article deals with the Marxucal House restoration project, countryside building located in the municipal area of Oliva. In it, aspects such as geographical setting and the house historical context are described, a planimetric lifting of the present state and a detailed description of the materials are done as well as of the building techniques used and of the structural damages. Moreover, a perspective of the different restoration theories from some of the most outstanding authors in this field is drawn up. Project criteria to be followed are also described and element reconstruction, a project planimetry and building details as well as a simulation of some of the results of the intervention are practiced. It was a collective task realized during the school year 2010-2011 inside the subject "Architectural Renovation" given by the teacher Camila Mileto from the Valencia Polytechnic University Architectural Composition Department.

PARAULES CLAU: Oliva / Casa del Marxucal / Alçat / Arc de descàrrega / Argamassa / Bard / Biga / Coberta a una aigua / Encofrat.

KEY WORDS: Oliva / Marxucal House / Front elevation / Relieving arch / Mortar / Bard / Gilder / Roof covering / Form work.